

Angstland en Beloofd land

Christus Triumfatorkerk, 5 april 2020, een internetviering

(<https://www.youtube.com/channel/UC6XNEbRxCdnitaY3VUnJY4g>)

Voorganger: ds. Jaap van den Akker

Lezing: Exodus 11, 1-11

KOMEN

- De klokkenluiden – we steken de Paaskaars aan
- Welkomstwoord
- Aanvangslied ‘Veertig dagen’
- Moment van Stilte
- Begroeting en Bemoediging
- Drempelgebed
- We zingen ons kyriegebed: ‘Laat ons bidden uit gemis’ (*Tussentijds* 16: 1, 3, 5 en 10)

WOORD

- Gebed van de zondag
- Schriftlezing Exodus 11: 1-11
- Lied ‘Alles wat over ons geschreven is’ (Lied 536: 1 en 4)
- Preek
 - De climax.
 - De beslissende slag.
 - En het gaat hard tegen hard.
 - Farao tegen Mozes
 - De goden van Egypte tegen de God van Israël.
 - Het wordt geschilderd als een groots gevecht.
 - Als je er een film van zou maken zou die zo passen in de filmserie *The Avengers*. De oneindige stroom films waarin het kwaad probeert de wereld te veroveren en er een paar moedige superhelden dat proberen te verhinderen.
 - Ook dit verhaal in Exodus is een verhaal tussen Goed en kwaad.
 - Ook dit is een gevecht op leven en dood.
 - Letterlijk.
 - Want doden zullen er vallen. Alle eerstgeborenen van Egypte.
 - “Van de eerstgeborene van de farao, zijn troonopvolger, tot de eerstgeborene van de slavin die de handmolen bedient, en ook al het eerstgeboren vee.” Heel het volk wordt getroffen, en zelfs de dieren. Bevrijding door het ombrengen van alle eerstgeborenen van Egypte.

Dat roept nogal wat vragen op.

Is dit nu werkelijk nodig? Waarom op deze manier? Wat zegt dit over de God waarin wij geloven. De God van Liefde. De Vader van Jezus Christus?

Kunnen wij dat mee maken, zo’n verhaal?

Nee.

Worden hier in naam van de God van Israël onschuldige mensen omgebracht? Ja, alle eerstgeborenen zullen omkomen. Ook de eerstgeborenen van de Egyptische slavinnen – die er blijkbaar ook waren. Tja, die had toch maar weinig invloed op de politiek van de farao. Om nog maar te zwijgen van de dieren die het leven laten in deze tiende slag die de Heer aan Egypte toebrengt.

Dat kan toch niet de bedoeling zijn?

Nou ja, blijkbaar wel. Want het verhaal vertelt het ons. En het vraagt nogal wat van ons om betekenis aan dit verhaal te ontleen. We moeten onze moderne vragen als het waren even parkeren, om de strekking van het verhaal mee te kunnen maken. En het is de vraag of dat lukt.

Zeker in deze dagen, waarin de dood zo prominent aanwezig is in onze samenleving. Ik ga toch een poging wagen vandaag. Allereerst: dit verhaal rijmt op het begin van het verhaal van Exodus. Daar is het de farao die iets soortgelijks doet. Hij laat alle pasgeboren jongetjes van de Hebreeërs in de Nijl gooien. Deze wrede daad keert zich nu tegen hem. Aan de mensonterende wreedheden van de farao moet een einde komen. Want God heeft het geschreeuw, de jammerklachten van de Hebreeërs gehoord. Nu zal het gejammer van Egypte komen. Nu zal de farao erachter komen wat het betekent als je denkt aan God gelijk te zijn. Dat kan namelijk niet: de gelijke zijn van de God van Israël. De farao betaalt daarvoor een hoge prijs. 'Niemand zal het aangezicht van de farao aanschouwen en in leven blijven' durft hij te zeggen tegen Mozes, een paar verzen voor dit verhaal (10, 28-29). Als of hijzelf de Allerhoogste is. Deze arrogantie komt hem duur te staan.

Aan alles in het verhaal is te merken dat de farao zichzelf enorm overschat. Zelfs zijn volk is niet meer op zijn hand. Steeds meer Egyptenaren krijgen respect voor Mozes. Maar de farao kan niet meer terug. Hij zit opgesloten in zijn eigen gelijk. De farao lijkt in het verhaal van vandaag alleen over te blijven in zijn hardnekkige verzet. Hij symboliseert als alleenheerser de arrogantie in zijn meest onmenselijke gestalte: de weigering om kleine en onmachtige mensen te laten leven. Daarmee draait hij de schepping om .

In Egypte heerst het recht van de sterkste. In Israël, waar de God van Israël zich nu in deze verhalen aan verbindt, is de weduwe en de wees even veel waard als de stamvader of de leider. Israël kent geen beter soort mensen. Aan dit volk wil God zich verbinden om een andere, een nieuwe weg te gaan. Een volk dat niet wordt gedomineerd door heerszucht en onderdrukking, maar door het zoeken naar 'een ander, beter vaderland'. Het land waar God zelf de architect is. Een samenleving die gekleurd wordt een Land van Belofte en Tien Woorden van bevrijding.

Waarom dan niet alleen de eerstgeborene van de farao getroffen?

Waarom deze verschrikkelijke slag? Hoe zit het dan met de eerstgeborene van de slavin die de handmolen bedient? Dat is een vraag die wel rationeel te beantwoorden is, maar die toch niet goed voelt.

Het gaat hier niet om een concreet volk, een concreet land. Het gaat hier om een principe, om het systeem. Egypte. *Mitsraim* in het Hebreeuws. Het betekent *tang*, zei ds. Korf vorige week. Het staat voor in de tang genomen worden. Voor beperking. Het heet ook wel het land van de benauwdheid. Waar het eng is. Te benauwd om vrij te kunnen leven. Angstland.

Het staat voor een leven dat geen leven is. Voor alles dat de vrijheid waarin wij mensen tegenover elkaar en tegenover God geschapen zijn, teniet doet. En dat systeem moet met wortel en tak worden uitgeroeid. Dáár gaat dit verhaal over.

In taal en met beelden uit een cultuur die ons vreemd is.

De eerstgeborenen staan symbool voor het systeem dat maar doorgaat. De eerstgeborene zet de zaak van de vader voort. Hij draagt zorg voor de hele familie. Hij geeft het erfgoed toekomst. En het erfgoed van Egypte is het tegenovergestelde van wat God in zijn schepping wilde. Het tegenovergestelde van wat 'Goed' is te noemen.

Als dan in deze tiende plaag aan alle eerstgeborenen van Egypte het leven wordt benomen, wil dat zeggen dat er geen enkele toekomst meer kan zijn voor de manier waarop daar geleefd en geheerst wordt.

Israël is de eerstgeborene zoon van de God van Israël. Israël heeft de opdracht het erfgoed van de HEER voort te zetten. En dat is een totaal andere wereld. Deze vreemde, andere Macht, de onzienlijke God van de Hebreeërs, met die onuitsprekelijke naam, presenteert zich als de God die kiest voor de onaanzienlijken.

Dat is het gevecht dat hier plaats vindt. Dat is het gevecht dat in elke tijd plaats vindt. Dat in elk mensenleven plaats vindt. De strijd tussen Goed en Kwaad. Onze onmacht om te kiezen voor het goede. Onze strijd om te leven in een wereld waar goed en kwaad door elkaar heen loopt. Onze strijd om het uit te houden in een wereld waar we slachtoffer worden van onrecht, natuurgeweld, ziektes.

De plagen zijn een gevolg van de keuzes van de farao en zijn systeem, als anti-schepping. En deze plaag is de climax. Hier wordt de machtsarrogantie getroffen in de haar meest onmenselijke gestalte: de weigering om anderen, kleinen en onmachtigen te laten leven.

De bijbel is geen geschiedenisboek. De bijbel is een boek waarin we ontdekken hoe God wil dat we leven. Waarin God ons oproept en bemoedigd om elke keer, om elke dag uit de chaos en het duister dat je leven soms is, tot het leven geroepen te worden.

Egypte is er nog steeds, ook in ons leven. Israël en Egypte zijn de polen waartussen we leven. *Angstland* en *Beloofd Land*. En soms is het zoeken naar de juiste keuze. Dan lopen beide landen door elkaar heen. Soms is het kwaad nauwelijks van het goed te onderscheiden. Soms ga je bijna ten onder aan de tegenmachten. Een dodelijke ziekte, geweld van de een tegen de ander. Weet dan dat God kiest voor het onaanzienlijke, het kwetsbare, Dat God kiest voor de mens die ten onder dreigt te gaan. Dat God daar is waar geen mens meer kan komen. Op de IC's waar mensen vechten voor hun leven. Plat op hun buik liggenen slapend worden gehouden. Dat is wat het verhaal van de uittocht vertelt.

Dat is ook het verhaal van de week die voor ons ligt.

Van de mens, die andere zoon van God. Jezus van Nazareth. Hij gaat ten onder aan het systeem van Egypte. De arrogantie van macht. Het recht van sterkste. Hij delft het onderspit. En hij komt in het land waar niemand meer is. Alleen. Aan het kruis. Mijn God mijn God, waarom hebt u me verlaten.

Trekt Egypte toch aan het langste eind?

Nee, niet. Want in dat land waar niemand is, daar is God. Bij de eenzame, bij de kwetsbare mens.

Jij bent mij zoon, mijn dochter. Jou heb ik lief.

Je bent in goede handen.

Want ik vang je op.

We gaan op weg naar Pasen. Anders dan alle andere jaren.

Op weg naar Pasen, door de verlatenheid en het donker naar het licht.

Iedereen alleen en toch met elkaar verbonden, omdat God bij ons is. Nog een week – dan is het Pasen,

Amen.

- Muzikaal intermezzo

ANTWOORD

- Mededelingen
- Collecte
 1. Jeugdwerk JOP- Jongeren en paasverhaal (NL52 ABNA 0414 1414 15 t.n.v. Jeugdwerk PKN o.v.v. Collecte JOP Palmpasen)
 2. Wijkwerk Christus Triumfatorkerk (NL52 INGB 0005 1440 61 t.n.v. St. Chr. Triumfatorkerk)
- Gebeden
- Slotlied 'Door de nacht va strijd en zorgen' (Lied 801: 1, 2, 3 en 5)

GAAN

- Zegen
- Uitgeleide Licht dat terugkomt (uit 'Als de graankorrel sterft...' van Marijke de Bruijne)